

KTL

TIEDOTTAA

1 | 2021

Sisällys

Pääkirjoitus	3
Puheenjohtajan palsta	4
KT:n toimiston väkeä tutuksi, haastattelussa Sari Elstelä ja Jari Järvi	6
Artikkelisarja kuntatalouden tunnusluvuista ja niiden ymmärtämisestä edunvalvonnan tulokulmasta alkaa	8
KVTES: työryhmä työhönsidonnaisuus ja matkustaminen	12
Monimuoto-opinnot työn ohella	14
Korona-ajan sohvamatkailua	16
Visailun oikeat vastaukset	23

KTL TIEDOTTAA

1 | 2021

Tekniikan ja Erityisalojen

Ammattilaiset KTL ry

Vilhonvuorenkatu 5 B 34
00500 HELSINKI

Puheenjohtaja Timo Mattila

Puhelin: 050 359 1539

Sähköposti: tjmattila61@gmail.com

Varapuheenjohtaja Eva-Lisa Karlsson

Puhelin: 050 559 1457

Sähköposti: elk.ktl@outlook.com

Sihteeri, Jari Lehdonkivi

Puhelin: 050 438 1742

040 555 8578

Sähköposti: jari.lehdonkivi@tyks.fi
ktl.jle@gmail.com

Paperi:

Kansi: Galerie silk 150g

Sisus: Galerie fine 80g

4041 0660
Painotuote

KTL tiedottaa –lehden ilmistymisajat 2021:

Aineistonjätö	Ilmestyy
nro 1 4.2.2021	maaliskuu
nro 2 5.5.2021	kesäkuu
nro 3 19.8.2021	lokakuu
nro 4 3.11.2021	joulukuu

KTL tiedottaa –lehden toimitus:

Päätoimittaja

Eva-Lisa Karlsson

Sähköposti: elk.ktl@outlook.com

Toimitus ja taitto

Savion Kirjapaino Oy

Painosmäärä: n. 3 000 kpl

Painopaikka: Savion Kirjapaino Oy

Kansikuvat:

Etukansi: Pixabay

Takakansi: Pixabay

Pääkirjoitus

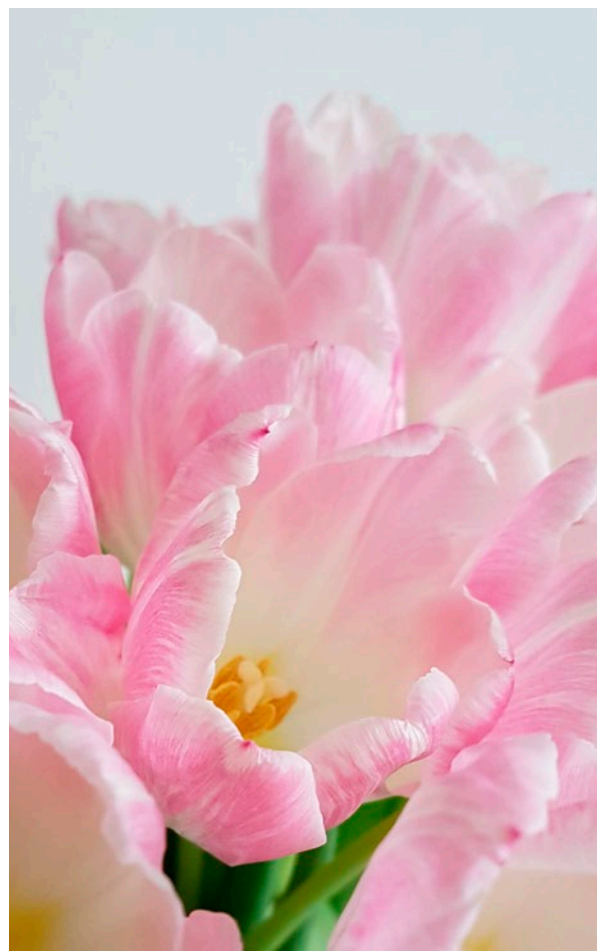
PÄÄTOIMITTAJA EVA-LISA KARLSSON

Käsissäsi on vuoden 2021 KTL tiedottaa-lehden ensimmäinen numero. Yhä lyhyen helmikuisen päivän valo on hiipumassa siniseksi hämäräksi ja taivaalta sataa erikoinen sekoitus alijäähtynyttä vettä ja Saharan hiekkaa. Jälkimmäisestä ei ole apua edellisen aiheuttamaan liukkauteen, korkeintaan se tarjoaa uuden haasteen tuulilasin raaputtajille.

Vuosi sitten, pandemian alkumetreillä arvioitiin siitä koituvan jo valmiiksi surkeassa tilanteessa laahustavalle kuntataloudelle mittamattomat vahingot, jos ei suorastaan lopullista armoniskua ja ilmassa oli uhkana oikea YT-neuvottelujen jatkumo, vaan kuinkas sitten kävikään! Yllättäen kunnilla meneekin paremmin kuin pitkiin aikoihin. Tilastokeskuksen vahvistaman tiedon mukaan kuntatalous vahvistui viime vuonna ennätyksellisen heikolta tasolta poikkeuksellisen hyvälle tasolle. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tulos oli 1,7 miljardia euroa ylijäämäinen, kun edellisenä vuonna se oli noin 200 miljoonaa euroa alijäämäinen. Varsin mielenkiintoinen asetelma ajatellen tulossa olevia kuntavaaleja. Jos suurin yksittäinen tekijä on ollut valtion kunnille tarjoama yli 700 miljoonan kertaluonteinen koronatuki, jää nähtäväksi, kuinka uudet vaaleilla valitut päättäjät sen heikentyvissä kuntatalouksissa tulkitsevat.

Kuntatalouden luvut ja niiden tulkitseminen avaavat myös uuden kirjoitussarjan. Edunvalvonnassa tulee usein vastaan tilanteita, joissa neuvottelijoille tarjotaan talouslukuja perusteluiksi välttämättömiksi esitettävälle sopeutustoimille, lomautuksille ja irtisanomisille sekä kunnan oman tuotannon ulkoistamiselle. Kirjoitussarjassaan talouskouluttaja ja liiketalousasiantuntija **Arto Suninen** avaa meile lukujen taustaa ja kertoo niiden tulkinnasta erityisesti edunvalvonnan tulokulmasta. Syväällisemmin pääsemme paneutumaan aiheeseen hallinnon seminaarissa elokuun lopulla.

Neuvottelutilanne on rauhallinen, kuten sopimuskauden aikana tuleekin olla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että edunvalvonnan laakerit lepäisivät aloillaan. Maaliskuun aikana ryhdytään kokoamaan tavoitteita seuraavalle neuvottelukierrokselle. Jokainen liitto kokoaa keskuudestaan näkemyksiä, tuo ne yhteiseen pöytään ja siitä synnytetään neuvottelujärjestölle kokonaisuus seuraavassa neuvottelupöydässä keskusteltavaksi. Kannustan kaikkia jäseniämme aktiivisuuteen. Nyt on hyvä hetki pohtia, mitkä muutokset olisivat tarpeen. Pohdittavaa tulee riittämään. On ratkaistava, miten sote vaikuttaa KVTES:een, mikä on teknisten sopimuskokonaisuus jatkossa ja kuinka AVAINTES:n puolella lopulta sopijaosapuolten näkemykset saadaan kohtaamaan. Näistä lisää tässä lehdessä **Sari Estilän** ja **Jari Järven** haastattelussa sekä **Sampo Kilpeläisen** blogissa.

Kehittyminen omassa työssä sekä tarve jatkuvaan oppimiseen osana työelämää ovat kestopuheenaiheita. Työntekijöitä kannustetaan hakeutumaan jatko-opintoihin ja porkkanana tarjolla on tukintojen kautta avautuvat mahdollisuudet uusiin urapolkuihin. **Erkka Miettinen** avaa omaa ratkaisuaan kertomalla monimuoto-opiskelustaan.

Kevään tuloa odotellessa toivotaan teille kiinnostavia lukuhetkiä lehden parissa.

Puheenjohtajan palsta

PUHEENJOHTAJA TIMO MATTILA

Olemme saaneet pitkästä ajasta kunnon talven koko Suomeen. Lunta on tuprutellut jopa Uudellemaalle ja Varsinais-Suomeen ja eteläisessäkin Suomessa on saatu nauttia oikeasta talvesta, tavanomaisen vesisateisen ja loskaisen pimeyden sijaan. Ihanaa, että on lunta ja pakkasta ja talvi tuntuu vielä jatkuvan. Nyt on viimeistään aika ottaa sukset ja luistimet esiin ja lähteä hiihtämään, laskettelemaan, luistelemaan tai muuten vain ulkoilemaan talvisäässä. Hyvä muistaa tarkistaa jään paksuus, jos pilkkimään mieli, ennen kuin tulee uimareissu.

YT-neuvottelujen vuosi 2020

Vuosi 2020 oli YT-neuvottelujen vuosi kunta-alalla. Vuoden alussa monessa kunnassa oli huolena huono taloustilanne ja ennakoitiin vaikeita YT-neuvotteluja lomautuksineen ja irtisanomisineen. Lopulta 198 kunnassa pidettiin vuoden aikana YT-neuvottelut. Näistä 123 kunnassa neuvottelut eivät johtaneet edellä kuvattuihin toimenpiteisiin ja vain 20 kunnassa tehtiin järeämpiä toimenpiteitä.

Moni kunta teki hieman yllättäen positiivisen tuloksen. Positiivisen tuloksen suurin vaikuttaja on valtion kunnille ohjaamat Korona-avustukset. Korona-avustukset ovat olleet kuitenkin vain kertaluonteinen tuloutus ja jatkossa kuntien talous tulee palautumaan entiselleen, YT-neuvotteluja on siis tiedossa jatkossakin.

Työehtosopimusten neuvottelutilanne

Sopimustilanne on tällä hetkellä rauhallinen. Yksityisellä sektorilla neuvottelutoiminta on käynnistymässä ennen kuntasektoria. Kuntasektorilla ollaan sopimuspöydässä seuraavan kerran todennäköisesti tämän vuoden loppupuolella. Kunta-alalla neuvotteluun on tulossa sote-sopimuskuviot. Keväällä tai loppukesällä saadaan tietoon, miten tässä on edistytty.

KVTES:n osalta Sote-sopimuksen valmistelut ovat käynnistyneet. Palkkaussasiat ja sopimusmääräykset odottavat ratkaisuja. Neuvotteluista odotetaan vaikeita sopimusosapuolten poikkeavien näkemysten takia.

Työtehtäviin matkustamisen korvauksista on tullut erimielisyyttä ja epäselvyyttä työnantajien ja työntekijäjärjestöjen välillä. Työehtosopimuksessa määritellään, että työmatkaa kodista työpaikalle ei korvata. Työnantaja on määritellyt tai jopa määrännyt pandemia tilanteen takia vahvan suosituksen etätöihin. Työnantaja ei maksa korvauksia kotoa asti, vaan työmatkasta on vähennettävä matka etätyöpisteestä työpaikalle. Samoin epäselvää, mikä laskeaan etätyössä työajaksi. KVTES:n puolelle on perustettu työryhmä ratkaisemaan asiaa.

TES:n osalta on osin jatkettu jo pitkään vireillä olleita keskusneuvotteluja. Osa sovituista työryhmistä on aloittanut kokoontumiset. Tässä vaiheessa on keskitytty tilastollisiin tarkasteluihin.

AVAIN TES osalta edellisellä sopimuskierröksellä oli ongelmia eri sopijajärjestöjen kesken. Erimielisyydet ovat vaikuttaneet sopimuskauden työryhmien toiminnan edistymiseen.

Kuntavaalit 2021

Kuntavaaleissa huhtikuussa 2021 valitaan kuntiin päättäjät neljäksi seuraavaksi vuodeksi. Vaaleilla valitut päättäjät saavat eteensä kuntien taloushuolet osana valtuustokauden strategiatyötä, mutta sen lisäksi akuutteja ratkaisuja tarvitaan moninaisiin pandemiasta palautumiseen tähtääviin tarpeisiin. Epäilemättä tänäkin vuonna käydään YT-neuvotteluja.

Valtiovarainministeri Matti Vanhanen pelotteli meitä suomalaisia väittämällä Suomen talouden kehittyvän puolet hitaammin kuin Ruotsissa ja Norjassa sekä Saksassa ja Hollannissa. Hallituksen tulisi panostaa työllisyysasteen nostamiseen ja esittää keinoja, joilla saada Suomeen uusia työpaikkoja. Vähän kerrassaan Valtioneuvostolta odotetaan esityksiä toimenpiteistä, joiden avulla Suomi selviää Koronan aiheuttamista talousvaikutuksista. Epätietoisuus johtaa huonoihin päätöksiin, lamaannukseen ja irtisanomisiin, tarvitaan suunnitelmallisuutta ja konkreettisia toimia!

KTK:n toimiston väkeä tutuksi,

haastattelussa KTK:n puheenjohtaja Sari Estilä ja toimialajohtaja Jari Järvi

Teksti EVA-LISA KARLSSON | Kuvat SARI ESTILÄ ja KATI JÄRVI

KTK:n toimistolla tuotetaan meille jäsenille tärkeitä palveluja ja neuvotellaan meille suunnatuista jäseneduista. Keitä nämä henkilöt ovat ja millaista heidän työnsä on? Työstään kertovat nyt KTK:n puheenjohtaja **Sari Estilä** sekä toimialajohtaja **Jari Järvi**.

Kertokaa ensin hieman itsestänne ja taustastanne. Keitä olette ja miten olette päätyneet nykyisiin tehtäviinne?

Olen Estilän Sari, asun Lahdessa mieheni ja koiramme kanssa. Usein meillä vierailevat pikkutytöt Janna ja Jatta, joiden mummina saan ilokseni olla. Harrastukset ovat näin korona-aikana hieman muuttuneet. Nykyisin lenkkeilen koiran kanssa paljon ja käsityöt ovat nousseet esiin muutaman hiljaisen vuoden jälkeen. Villasukkia on tämän talven aikana syntynyt laatikollinen.

Vuonna 2017 KTK:n puheenjohtajaehdokkaaksi minua pyydettiin usealta taholta. Mietin ja harkitsin ja päädyin ehdokkaaksi. Ja näin minut valittiin marraskuussa 2017 tähän tehtävään. Nämä kolme vuotta ovat olleet erittäin antoisia ja opettavaisia.

– Olen Jari Järvi, asun Vantaalla vaimoni ja kissamme kanssa. Lumettomana aikana vietämme suurimman osan vapaa-ajastamme mökillä. Kalastamme, marjastamme ja sienestämme innokkaasti.

Oikeustieteellisen jälkeen suoritin tuomioistuinharjoittelun (auskultoinnin) silloisen Vammalan käräjäoikeudessa. Auskultoinnin jälkeen menin Vantaan kaupungille velkaneuvonnan lakimieheksi vuonna 1996. Vuonna 1999 hain KTK:n palvelukseen heidän etsiessä lakimiestä ja sillä tiellä ollaan edelleen.

Olette monessa mukana, KTL tiedottaa –lehdessäkin usein esillä, kertoisitteko tarkemmin mitä tehtäviinne kuuluu ja miten tehtävänne eroavat toisistaan?

KTK:n hallitus on määritellyt puheenjohtajan ja toimialajohtajan tehtäväkuvat.

Puheenjohtajan tehtäväkuvaan kuuluu mm. keskusliiton johtaminen, sisäinen- ja ulkoinen järjestötoiminta, yhteydenpito sidosryhmiin (yhteistyökumppaneihin, järjestöihin, päättäjiin yms.), KTK:n talous, Akavan hallitustoimintaan jne.

Meillä pienessä toimistossa kaikki tekevät vähän kaikkea. Esim. jäsenpalvelun puhelimeen saattaa vastata meistä kuka tahansa.

Lisäksi oman työn ohella toimin Tekniikka ja Terveys KTN ry:n puheenjohtajana, toteaa Sari.

Pääosa Toimialajohtajan tehtävistäni liittyy neuvottelutoimintaan ja sopimusten tulkintaan ja neuvontaan. Olen kuntapuolella JUKO:n neuvottelijana pääneuvotteluryhmässä, KVTES-ryhmässä ja TS-ryhmässä. JUKO:ssa olen hallituksessa puhe- ja läsnäolo-oikeudella ja monissa työryhmissä jäsenenä. Osallistun KTK:n järjestämällä luottamusmieskursseilla muiden ohella kouluttamiseen. Lisäksi hoidan KTK:n jäsenjärjestöjen jäsenten oikeusturva-asioita ja erimielisyysneuvotteluja. Sariin verrattuna voisi sanoa, että työte-

Sari ja Smoothie

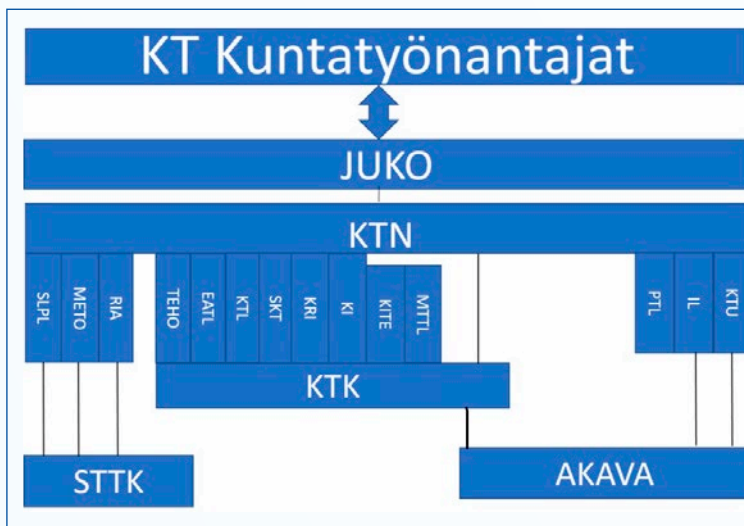
täväni painottuvat enemmän edunvalvonnan puolelle ja Sari keskittyy enemmän järjestöpuolelle, toteaa Jari.

Usein kuulee ihmettelyä järjestökentän monimutkaisuudesta. Henkilöjäsenelle voi olla vaikea hahmottaa kuinka hänen eduistaan huolehditaan ja kenen toimesta. Avatkaa hieman KTK:n roolia ja suhdetta muihin toimijoihin järjestökentässä.

Ymmärrämme hyvin jäsenen ihmettelyn tässä nimihirviöiden ja lyhenteiden sekamelskassa.

Jäsenen lähin tuki järjestöasioissa on oma luottamusmies. Jokainen jäsen kuuluu johonkin KTK:n paikallisyhdistykseen. KTN hoitaa JUKO ry:n kautta neuvottelu- ja sopimustoiminnan työntekijän kanssa.

KTK on ammattiliitto, joka puolustaa ja tukee omia jäseniään. KTK:n kautta jäsen saa jäsenpalveluja ja työsuhtedurvaa. Käy kurkkaamassa www.ktk-ry.fi. KTK kuuluu keskusjärjestö Akavaan.

- KT Kuntatyönantajat on kunta-alan työnantajajärjestö.
- JUKO ry on julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö.
- KTN ry on JUKO:n jäsenjärjestö ja yksityisalojen neuvottelujärjestö.
- KTK ry on AKAVA:n ja KTN:n jäsenjärjestö ja toimii keskusliittona. KTL on yksi KTK:n jäsenjärjestöistä.
- AKAVA ry ja STTK ry ovat keskusjärjestöjä.

Metsäteollisuus ry irtisanoutui työehtosopimusneuvotteluista viime vuoden lopulla ja mediassa käytiin paljon keskustelua ilmiön laajenemisesta. Miltä tilanne näyttää tällä hetkellä ja erityisesti julkisella sektorilla, jossa valtaosa jäsenistämme työskentelee, onko edunvalvontaa ja neuvottelutoimintaan tiedossa muutoksia?

Sari kertoo Sote-uudistuksen olevan parhaillaan eduskunnan käsittelyssä ja kuntaneuvottelujen muuttuvan merkittävästi sen toteutumisen myötä.

KVTES-alueelta siirtyy runsaasti henkilöstöä hyvinvointialueisiin, jolloin KVTES:n asema kuntaorganisaatiossa pienenee. Hyvinvointialueiden sopimukset tulevat vaikuttamaan myös neuvottelutoimintaan. Mitä tämä tarkoittaa sitten käytännössä, jää vielä nähtäväksi. Teknisten sopimuksen TS:n ja teknisiä tuntityöntekijöitä koskevan tuntiTesin yhdistyminen vaikuttaa teknisten sopimukseen. Tästä asiasta on neuvottelut alkumetreillä, joten avoimia asioita on paljon ilmassa.

Nykyiset kuntasopimukset päättyvät 28.2.2022. Sopimusvalmistelut ovat lähteneet JUKO:ssa jo käyntiin. Kunta-alalla on sopimuskaudelle määriteltyjä työryhmiä, joissa neuvottelut ovat myös käynnistyneet. Työryhmissä valmistellaan sopimuskauden aikana tulevia sopimusmuutoksia.

Metsäteollisuus ry:n irtaantuminen sopimustoiminnasta ei ole ilmiönä tähän mennessä laajentunut lainkaan ja hyvä niin. Kunnallisen Työmarkkinalaitoksen työmarkkinajohtaja Markku Jalonen toteaa Metsäteollisuus ry:n ilmoituksen jälkeisessä pääneuvotteluryhmässä, että KT tulee jatkossakin noudattamaan sopimislinjaa. Tämä on itse asiassa myös KT:n lakisääteinen velvollisuus, toteaa Jari.

Viime vuosi oli myös julkisen sektorin osalta haastava ja lukuisien YT-neuvottelujen leimaama, miten se näkyi KTK:n toiminnassa? Entä miltä näyttää tilanne alkaneen vuoden osalta, olisiko syytä varautua yhä syvenevään ahdinkoon vai joko tunnelin päästä näkyisi valoa? Mitä terveisiä lähettäisitte jäsenistöllemme?

Vuonna 2020 JUKO:n keräämien tietojen mukaan 198 kuntaa tai kuntayhtymää kävi YT-neuvottelut, joista 123 ei johtanut toimenpiteisiin. Noin 20 kunnassa toimenpiteet olivat karumpia ja johtivat jopa irtisanomisiin. Vuodesta selvitettiin kuitenkin paremmin kuin alkuvuosi antoi ymmärtää. Pääosin toimenpiteet olivat lyhyitä lomautuksia, jotka toki aina heikentävät niiden kohteeksi joutuneiden taloutta.

Päijänne, Asikkala 18.8.2020. Jari haavimiehenä kuvaajan saaliille.

Poikkeusolot ja käynnistetyt YT-menettelyt lisäsivät huomattavasti neuvontatarvetta KTK:ssa. On hyvin ymmärrettävää, että tiedon tarve kasvaa, kun ollaan täysin uusien asioiden kanssa tekemisissä.

Suhtaudumme luottavaisesti tulevaisuuteen, koska meidän mielestämme valonsäteitä löytyy ihan joka päivälle toteavat Sari ja Jari yhdessä.

Yhdessä ja yhteistyöllä saamme aikaiseksi paljon hyvää. Ottakaa reippaasti yhteyttä, jos jokin asia mietityttää tai kiinnostaa. Me KTK:ssa olemme teitä jäseniä varten.

Nauttikaa tulevasta keväästä ja auringon säteistä. Ja ennen kaikkea yrittäkää pysyä terveisinä!

A portrait of Arto Suninen, a middle-aged man with light blonde hair and blue eyes, wearing a dark blue pinstriped suit jacket over a light blue button-down shirt. He is standing with his arms crossed against a dark background with a repeating floral pattern.

Artikkelisarja kuntatalouden tunnusluvuista ja niiden ymmärtämisestä edunvalvonnan tulokulmasta alkaa

Teksti ja kuvat ARTO SUNINEN

Arto Suninen, KTM, talouskouluttaja ja liiketalousasiantuntija on opettanut yli 30 vuotta talou-
teen ja työelämään liittyviä asioita järjestöissä, yrityksissä ja oppilaitoksissa. Tänä aikana hänen
kursseillaan on ollut arviolta 25 000 osallistujaa sekä koti- että ulkomailla. Hän on toiminut
taloushallinnon tehtävissä ja kirjoittanut yli tuhat lehtiartikkeliä, sekä ollut mukana kymmenen
kirjan julkaisemisessa.

Henkilöstökulu on väärä sana

Kirjapidon historia on pitkä. Sen kuluessa kirjanpitäjät ovat omaksuneet sanoja, jotka kuvaavat tiettyjä asioita vääristelevästi. Näistä sanoista hankalimmat liittyvät kuluihin. Talouden näkökulmasta kulu on menetetetty raha, joten kyseessä ovat oikeammin panostukset. Jokainen henkilöstöön kohdennettu euro on tarkoitettu arvonlisäyksen aikaansaamiseen nyt tai tulevaisuudessa. Koska tuloslaskelmissa rivillä henkilöstökulut on yleensä suuri summa rahaa, on se johtanut ajatteluun, että niistä, suurena kulueränä, pitäisi leikata. Talouden näkökulmasta se ei aina ole väärin. Silloin pitää siihen kuitenkin olla perusteet: tietyt talouden tunnusluvut, työn vähyys tai tuotannossa tapahtuvat muutokset.

Kun ihminen menee tekemään työtä, haluaa hän useita asioita. Keskeisin, vaikkakaan ei myönnetty, niistä on palkka. Lisäksi hän uskoo palavansa töistä kotiinsa hengissä. Näiden lisäksi hän toivoo tulevaisuuden kohdehankintaa arvostetusti. Ilman näiden perustarpeiden täyttymistä hän ei vastaa niihin odotuksiin, joita häneltä halutaan talouden näkökulmasta. Ja se on arvonlisäyksen tekeminen.

Raha syntyy periaatteessa arvonlisäyksestä. Se on kaiken lähtökohta. Tavaroiden ja palveluiden tekemisen kautta luotu arvo ostetaan. Tässä tapahtumassa raha vaihtaa omistajaa. Työnantajalle tuleva raha on suurelta osin tehtyä arvonlisäystä. Se voidaan laskea euron tarkkuudella kaikista tuloslaskelmista ja niiden liitetiedoista.

Kun yhteisöissä tehdään arvonlisäystä, tapahtuu se työn ja pääoman yhdistämisellä. Se koitetaan tehdä tuottavalla ja kannattavalla tavalla niin kutsutuissa reaali prosesseissa. Niissä epäonnistuminen johtaa ongelmiin. Tämän takia työelämää koitetaan jatkuvasti parantaa ja pääomien käyttöä tehostaa. Nämä haasteet ovat kovia ja niiden saavuttamiseksi edes osin, vaaditaan työpaikoilla tietojen ja taitojen optimaalista käyttöä. Se kuinka tässä on onnistuttu, näkyy rahaprosessissa, joka on reaali prosessin peili kuva. Se on puettu usein numeroihin: tuloslaskelmiin, taseisiin, talousarvioihin sekä investointisuunnitelmiin.

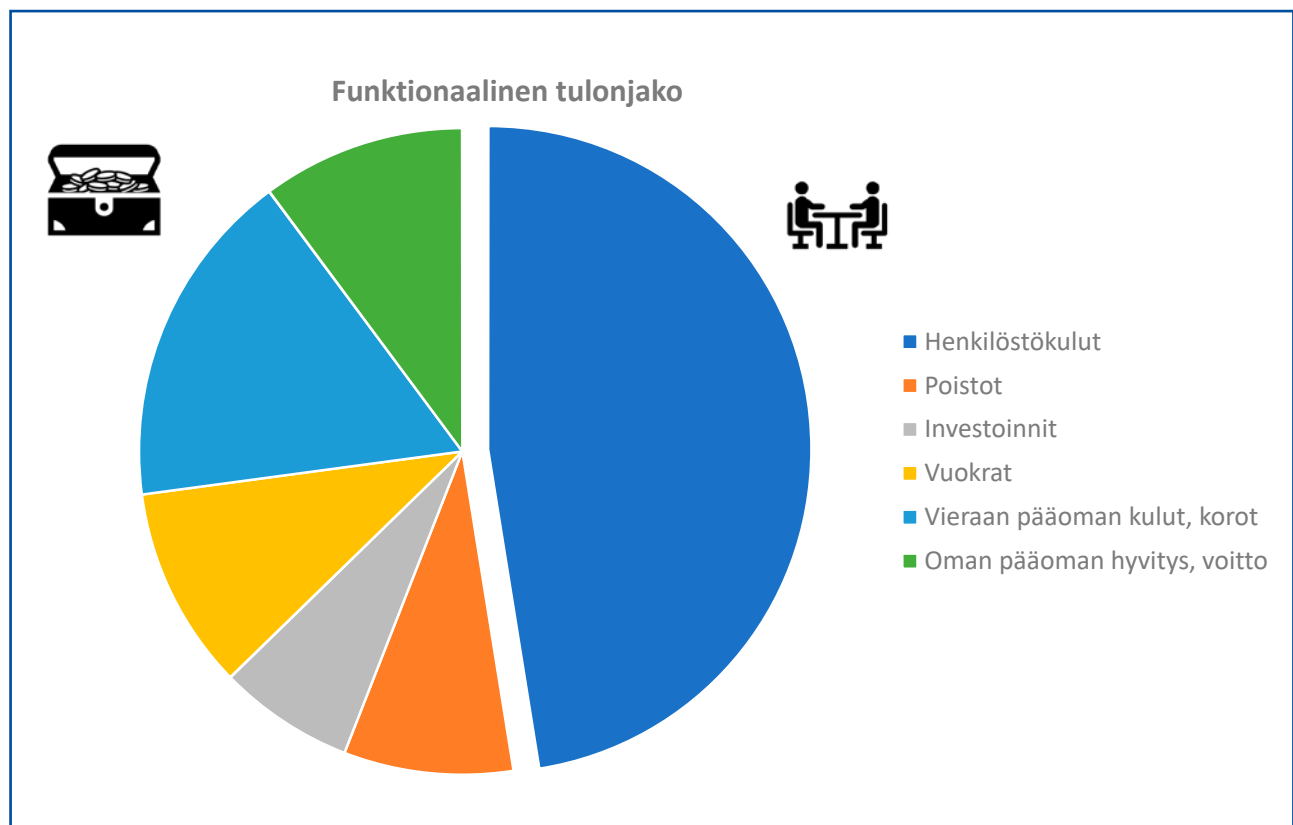
Arvonlisäyksen kautta saatu raha jaetaan funktionaalissa tulonjaossa työlle ja pääomalle. Tämä jakaminen on ammattijärjestön toiseksi tärkein tehtävä ja se toteutetaan työsopimuksilla, työehtosopimuksilla ja palkitsemisjärjestelmillä. Tärkein tehtävä järjestöille on jäsenten hankkiminen ja pi-

täminen; ilman heitä ei ole pääsyä neuvottelupöytään, jossa rahan jakamisesta sovitaan.

Kun kaikki Suomen rajojen sisällä tehty arvonlisäys lasketaan yhteen, saadaan bruttokansantuote, BKT. Siitä muodostuu muutamien oikomisten jälkeen bruttokansantulo, BKTL. Tämä kertoo tuotannon muutuvan ansioiksi, palkoiksi ja pääomatuloiksi. Niitä verotetaan, samoin tehtyä arvonlisäystä. Tästä rahavirrasta tulee vuosittain noin 67–70 prosenttia julkisen sektorin tuloista. Loput ovat muita tuottoja, esimerkiksi asiakkaiden suorittamista maksuista.

Asian tekee hankalaksi se, että BKT voi pienentyä. Silloin jaettava raha vähenee ja alkaa sopeuttaminen. Toisaalta BKT normaalisti kasvaa, jolloin rahaa on enemmän jaettava. Tässä rahamäärän vaihtelussa tarvitaan päätöksentekoon talouden lukija. Niitä ei kuitenkaan pidä käyttää pelkäämään yksin, sillä kaikki se mitä tehdään tai jätetään tekemättä vaikuttaa reaali prosessiin ihmisten kautta, ja siitä vaikutukset kiertävät rahaprosessiin.

Henkilöstö tietää hyvin, kuinka he tekevät tai suunnittelevat tekevänsä arvoa asiakkaille. Kuitenkaan heillä on harvoin tietoa siitä, kuinka paljon he sitä rahalla mitattuna luovat, ja kuinka tehdyt rahat jakautuvat. Seuraavassa on kaksi esimerkkiä:

Vantaan kaupunki ja Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos. Niistä on laskettu tuottavuuden tunnuslukuina arvonlisäys, työn hyötysuhde ja arvonlisäys henkeä kohden keskimäärin. Näistä ensimmäinen mittaa, paljonko henkilöstöpanostukset toivat jaettavaa rahaa. Toinen luku kertoo, kuinka paljon yksi henkilöstöön panostettu euro toi rahaa pääomalle. Kolmas luku kertoo suhteellisesta tuottavuudesta esimerkiksi saman toimialan työnantajien kesken. Nämä ovat tuottavuuden tunnuslukuja, ja kaikkein tärkeimpiä henkilöstölle ja heidän luottamushenkilöillensä. Molemmat tapaukset ovat vuodelta 2019. Keväisin tulee paljon tilinpäätöstietoa, joiden kautta voi laskea samoja lukuja.

Vantaan kaupunki tekee paljon jaettavaa

Tässä tarkastellaan peruskuntaa, mukana ei ole kuntakonsernia. Laskelmiin tarvittavat luvut saa tuloslaskelmasta ja sen liitetiedoista. Kunnilla on monenlaisia yhteisöjä. Samalla mallilla ei voi laskea kaikkia, johtuen tuloslaskelmien erilaisuudesta. Kaikista tuloslaskelmista luvut ovat kuitenkin laskettavissa.

Peruskunnan kohdalla laskeminen alkaa tuloslaskelman puolesta välissä olevasta toimintakatteesta. Se on käytännössä aina miinusmerkkinen. Siihen lisätään verotulot ja valtionosuudet. Nämä kaksi ovat liikevaihdon kaltaisia eriä; ne on vain sovittu maksettavaksi yhdessä. Tämän sopimuksen perusteella arvonlisäystä saavat mm. kaikki kunnan koulutus-, terveys- ja sosiaalipalveluja käyttävät, riippumatta siitä maksavatko he itse saamistaan palveluista.

Saatuun summaan lisätään tuloslaskelmasta henkilöstökulut (palkat, eläkekulut ja muut henkilösivukulut) sekä maksetut vuokrat tiloista ja laitteista. Viimeksi mainitut ovat laskelman hankalin kohta. Vuokria ei monesti ole kerrottu. Tässä on käytetty tilinpäätöksestä löytyviä vastuita vuokrasopimuksista. Niissä ei ole kuitenkaan mukana kaikkia vuokria, joten saatu arvonlisäys on arvio.

Arvonlisäyslaskelma näyttää seuraavalta miljoonissa euroissa:

Toimintakate	-1176,9
+ verotulot ja valtionosuudet	1198,9
+ henkilöstökulut	508,5
+ vuokrat	46,8
= arvonlisäys	577,3

Kun Vantaalla vuonna 2019 yhdistettiin henkilöstö ja pääoma, saatiin siellä aikaan lähes 578 miljoonan euron jaettava kakku. Summa on suuri, ja kertoo erittäin laajasta toiminnasta.

Tunnusluvussa työn hyötysuhde arvonlisäys jaetaan henkilöstökuluilla:

577,3 / 508,5 ja saadaan 1,09.

Tämän perusteella jokainen henkilöstöön panostettu euro toi pääomalle yhdeksän senttiä.

Luku on kuntataloudessa yleinen. Se ei ole hyvä, mutta se ei ole huonokaan. Luvulla yksi, olisi työnantajalla todennäköinen talousperuste irtisanoa tai lomauttaa henkilöstöä. Tämä luku vaihtelee voimakkaasti riippuen työnantajasta ja toimialasta. Sen takia ei ole hyvä vertailla esimerkiksi kunnan ja yrityksen lukuja, niiden tulkinta on hyvin toisenlainen. Kunnilla vaihteluväli on 0,98–1,34. Joista ensimmäinen on kriisissä ja toinen on pieni, menestyvä kunta.

Kunnilla on yleisohje ilmoittaa henkilöstölukumääränsä kokoaikaiseksi muutettuna. Lähes kaikilta kunnilta löytyy kuitenkin useita erilaisia lukuja. Näin on Vantaankin kohdalla, riippuen siitä mitä raporttia lukee.

Tässä on käytetty keskimääräisenä, kokoaikaisena 9919 henkilöä. Kun tehty arvonlisäys jaetaan tällä, saadaan arvonlisäystä keskimäärin henkeä kohden 58201 euroa. Eli jokainen kunnan henkilöstöön kuuluva teki yhdessä pääoman kanssa rahaa reilut 58 tuhatta euroa.

HKL on kuin erittäin kannattava konepaja

Kuntien liikelaitokset ja yhtiöt ovat talousluvultaan usein yksityisen puolen toimijoita muistuttavia. Niin on myös Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos, HKL. Sen tuloslaskelmasta saatujen tietojen perusteella tuottavuus on todella vahva.

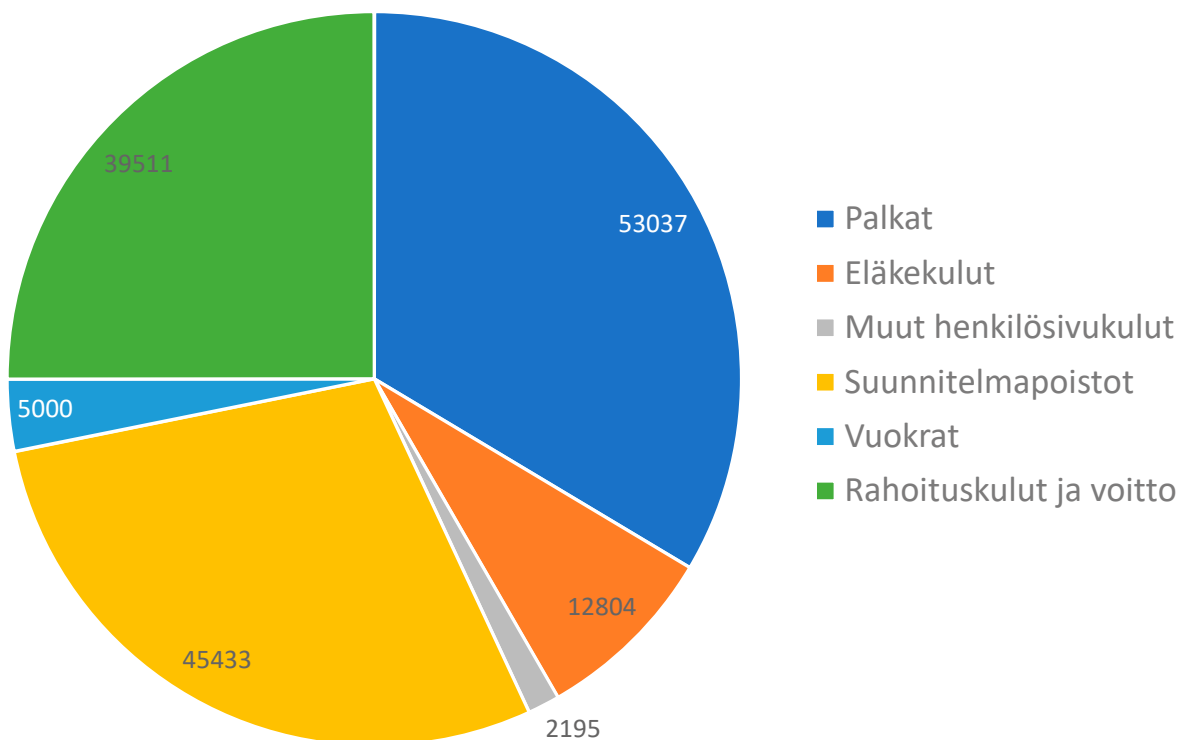
Sen arvonlisäyslaskelma on seuraava tuhansissa euroissa:

Liikeliiketoiminta	39511,0
+ poistot	45432,5
+ henkilöstökulut	68036,6
+ vuokrat	5000,0
= arvonlisäys	157980,1

Myös HKL:n osalta tehty arvonlisäys on kooltaan suuri.

Kun tästä lasketaan työn hyötysuhde, tulee 2,32. Tämä kertoo pääomavaltaisesta toiminnasta. Kun työ sai yhden euron, jäi pääomalle 1,32 euroa. Tämän kaltaisia lukuja löytyy mm. suurten, pörsissä olevien konepajojen suomalaisilta tytäryhtiöiltä.

HKL, funktionaalinen tulonjako 2019

Henkeä kohden arvonlisäystä HKL:llä tuli 126384 euroa, joka on harvinaisen paljon. Tässä luvussa on käytetty jakajana 1250 henkilöä. Laskelmassa olevat vuokrat on arvio.

Kunnan liikelaitoksen toiminnan rahoitus on erilainen verrattuna peruskuntaan. Tämä tulee näkyviin oheisen kaavion kautta. Se kertoo arvonlisäyksen kautta rahoitettavan työn lisäksi myös pääoman kulumista poistoilla, vieraan pääoman kuluilla ja oman pääoman tuotoilla. Olennaisin ero kuntaan on siinä, että liikelaitoksen on itse maksettava investointinsa, joko voitoilla tai taseeseen hankittavilla vierailla pääomilla, lainoilla. Kunnassa tämä velvollisuus kuuluu kuntalaisille, ei henkilöstölle.

Näissä kahdessa esimerkissä käytettiin paljon panostuksia omaan henkilöstöön. Mutta niin käytettiin myös muualta hankittuihin työpanoksiin. Niitä ei tuloslaskelmissa kuitenkaan kutsuta kuluiksi, vaan ulkopuolisiksi palveluiksi.

Edellä on kerrottu rahan tekemisestä. Se on työnantajan varsinaisessa toiminnassa samaa kuin hyvän tekeminen toisille ihmisille. Mikä milloinkin on hyvää ja hyväksyttävää, on talouden kannalta jatkuvasti hakusessa oleva asia. Hyvän työnantajan tunnusmerkeissä on numeroillakin osoitettavissa henkilöstön mukana oleminen paitsi toiminnassa ja myös myötävaikuttamisessa päätöksenteossa.

Tässä artikkelissa on käsitelty tuottavuutta. Sekä kunnilla että liikelaitoksilla on huomattavan paljon pääomia. Niiden mukaan ottaminen tarkoittaa kannattavuuden tarkastelua. Perinteisesti kannattavuudesta huolehtiminen on ollut johtamiseen kuuluva asia. Niin sen ei pitäisi syvällisesti olla. Henkilöstön tiedoilla pääomien käyttö tehostuu ja kannattavuus nousee. Työnantajien tuloslaskelmia tärkeämpiä ovat taseet. Näihin palataan artikkelisarjassa myöhemmin.

LÄHTEET:

https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/151522_Tilinpaatos_2019.pdf

https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/149785_henkilostokertomus_2019web.pdf

<https://www.hel.fi/hkl/fi/tama-on-hkl/julkaisut/Vuosikertomus/>

KVTES: työryhmä työhönsidonnaisuus ja matkustaminen

Teksti SAMPO KILPELÄINEN | Kuva KTK RY

Työryhmä on jälleen kokoontunut joulutaukojen jälkeen Kuntatyönantajan johdolla. Viime kokouksen pääteemaksi nousi etätyö ja siihen liittyvät tulkintaongelmat matka-ajan ja matkakorvausten osalta.

Mitään keskeneräisiä asioita en tässä ala avaamaan, mutta kerronpahan omia mietteitä tästä kyseessä olevasta etätyöstä. Työnantajapuolella suurin pelko on kustannusten nousu etätyön vuoksi, joka ei ainaakaan tehtyjen selvitysten perusteella näyttäisi olevan aiheellista. Mikäli olen ymmärtänyt oikein, niin matkakustannukset ovat päinvastoin pudonneet etätyön aikana. Toki on myönnettävä, että siinä on koronallakin oma roolinsa.

Tämän aasinsillan kautta päästäänkin käsiksi yhteen ongelmaan mikä liittyy etätyöhön. Eli siihen, että voiko normaaliaikana tehtyä etätyötä verrata häiriötilanteessa (korona) tehtävään etätyöhön. Minusta kysymys on kahdesta eri asiasta. Korona-aikana työntekijöitä ja viranhaltijoita on määrätty etätyöhön ja usein on myös tapahtunut niin, että heitä on kielletty tulemasta varsinaiselle työpaikalle. Toisaalta mikä merkitys on sitten vahvalla suosituksella, onko se yhtä kuin määräys. Onko kunnilla pakko noudattaa tätä suositusta? Entä jos ei noudatta? Vai onko etätyömääräyksessä kysy-

mys ainoastaan siitä, että työnantaja suojelee työntekijöitä vakavalta tartuntataudilta.

On totta, että normaaliaikana etätyöstä pitäisi tehdä sopimus, jossa otetaan huomioon, mitkä matkat korvataan ja mistä asti, sekä myös se mistä työaika alkaa ja mihin se päättyy. Tästä olemme varmaan kuntatyönantajan kanssa yksimielisiä. Yksimielisiä olemme myös siitä, että häiriötilanteessa ei kaikkia matkoja korvata etätyöpisteestä, sillä tämä etätyöpistehän voi sijaita, vaikka Enontekiöllä. Toinen kysymys tässä on se, että mikäli etätyöstä määrätään tulemaan varsinaiselle työpaikalle kesken päivän, onko siihen käytettävä matka-aika työaikaa vai omaa-aikaa ja tuleeko matkat tällöin korvattavaksi vai ei. No tuskin näin edellytetään, jos työpaikka on vaikkapa Helsingissä ja etätyöpiste Enontekiöllä.

Joka tapauksessa tulevaisuudessa etätyö tulee monipaikkaisen työnteon myötä lisääntymään ja näyttää myös siltä, että työnantaja alkaa karsimaan kalliita työskentelypaikkoja ja ohjaa osan työntekijöistä vakituiseen etätyöhön, vai onko se sitten vuoroviikkoperiaatteella toiset etänä ja toiset varsinaisessa toimipaikassa? Ja mistä hän sitä silloin maksetaan korvauksia ja mistä se työ alkaa?

Tekniikan ja Erityisalojen Ammattilaiset KTL ry:n pitkäaikainen vaikuttaja Pauli Tahvanainen on poissa

Teksti PAULA LAMMINSALO

Saimme suruksemme kuulla tammikuun puolenvälin tienoilla paikallisyhdistyksemme pitkäaikaisen voimahahmon, Pauli Tahvanaisen poismenosta. Me Pohjois-Karjalan paikallisyhdistyksen aktiivit ja monet jäsenetkin opimme tuntemaan Paulin tunnollisena ja monessa mukana olevana. Pauli oli mukana paikallisyhdistyksen toiminnassa 30 vuotta, sen perustamisesta lähtien. Hänen asiantuntemuksensa oli tarpeen monta kertaa, kun hallituksen uusien jäsenten myötä pähkäilimme milloin mitään kokous- tai sääntötekniistä asiaa.

Paulin puheissa vilahtivat monet johtokunnat ja hallitukset, joihin hän kuului ja joissa oleminen oli varmasti varsinkin eläkkeelle jäämisen jälkeen hänelle tärkeää. Opimme myös vuosien mittaan tuntemaan Paulista yksityisemmän puolen, opimme tuntemaan Paulin, joka kertoi lämpimästi perheestään ja ukkina olemisesta.

Muistamme Paulin innostuksen teatteriharrastukseen, pidimme vuonna 2016 yhdistyksen syyskokouksenkin Enossa Louhitalolla, jossa Louhiteatteri järjestää esityksiään. Pääsimme ennen kokousta näkemään loppuunmyydyt esityksen Kauas pilvet karkaavat. Samalla pääsimme näkemään Paulin estradilla, rakkaassa harrastuksessaan. Puitteet teatterilla olivat 40-luvulla rakennetulla Louhitalolla kohdallaan. Esitys oli mieliinpainuva, ja kokouskahvit ruusukupeista voisilmäpullilla olivat kuin piste i:n päälle.

Kirjoittaja toimii Pohjois-Karjalan yhdistyksen sihteerinä

Pauli Tahvanainen kuvassa etualalla.

Monimuoto-opinnot työn ohella

TEKSTI JA KUVA ERKKA MIETTINEN

Olen 28-vuotias sähköasentaja Raisiosta. Työkokemusta sähköalalta minulla on 8,5 vuotta, joista viimeiset kolme vuotta Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin palveluksessa. Työnimikkeeni on sähköasentaja ja työnkuvaani kuuluu erinäisten järjestelmien ylläpito, sekä sähköjakelun kunnossapitotehtävät.

Erään nykyisen työnantajani tukeman koulutuksen jälkeen sain kipinän itseni haastamiseen ja kehittämiseen. Tästä lähti ajatus, aluksi puoliksi vitsillä, haakea jatko-opintoihin ammattikorkeakouluun. Ajatus johti tekoihin ja tammikuussa 2020 aloitin sähkö- ja automaatioinsinöörin monimuoto-opinnot Hämeen ammattikorkeakoulussa Valkeakoskella, Turusta katsottuna lähimmässä sähkötekniikan opintoja tarjoavassa korkeakoulussa. Opiskeluinto syntyi pienistä asioista, ja nyt koulua on jo ensimmäinen vuosi takana. Opinto-ohjelmassa tarjotaan mielenkiintoisia kokonaisuuksia niin ammatillisen osaamisen kuin työelämäosaamisenkin alueilta. Ydinosaamisen opinnot ja opinnäytetyö ovat tutkinnon suorittajalle pakollisia moduuleja ja harjoittelu kuuluu ydinosaamiseen. Profiloivat opinnot ovat valinnaisia tai vaihtoehtoisia moduuleja, joilla opiskelija voi suunnata omaa osaamista omien uratavoitteiden mukaisesti. Vaihtoehtoisia opintoja voi valita koko Hämeen ammattikorkeakoulun tarjonnasta, sekä muista kotimaisista tai kansainvälisistä korkeakouluista.

Monimuotototeutuksissa opiskelu on mahdollista työn ohessa

Opiskelijan on mahdollisuus käyttää työympäristöään oppimisympäristönä ja hyödyntää omia työtehtäviä ja niiden kehittämistä osana opintoja. Monimuoto-opiskelussa opinnot painottuvat pääsääntöisesti perjantai-iltoihin sekä lauantai päiviin. Tämä mahdollistaa opintojen ja täysipäiväisen työskentelyn yhdistämisen. Lisäksi liukuva työaika helpottaa koulunkäyntiä huomattavasti. Toki myös omaa vapaa-aikaa täytyy uhrata opiskelulle, mutta onneksi aikaa jää muuhunkin.

Koko opintoryhmäni koostuu monimuoto-opiskelijoista. Kaikilla on melko erilaiset lähtöasetelmat opiskeluun. Osalla on ammattikoulutaustaa ja toisilla lukiotaustaa. Osalla on teknisen alan työkokemusta, ja osa on vaihtamassa täysin uudelle alalle. Monimuoto-opinnot sopivat lähes kaikille aikaisemmista opinnoista tai työkokemuksista riippumatta, kunhan vain riittää kärsivällisyyttä ja itsekuria.

Tulevaisuuden suunnitelmat minulla on vielä auki. Tutkinto mahdollistaa hakeutumisen haastavampiin työtehtäviin, sekä avaa tien uusiin opintoihin esimerkiksi ylemmässä ammattikorkeakoulussa tai teknillisessä yliopistossa.

Olen ollut tyytyväinen ratkaisuuni ja jos opiskelu alkoi kiinnostaa, niin kaikki tarvittava tieto löytyy osoitteesta <https://opintopolku.fi/wp/fi/>

Kirjoittaja on Varsinais-Suomen yhdistyksen hallituksen jäsen

Korona ajan sohvamatkailua

Teksti ja kuvat REIJO SAARI

Viime vuonna ja varmasti myös pitkälti tänä vuonna matkustaminen on ollut rajoitettua, tässä on tarjolla kymmenen upeaa ulkomaista kaupunkikohdetta.

Tällä kertaa turvallisesti kotisohvalta käsin.

Arvaatko missä ollaan?

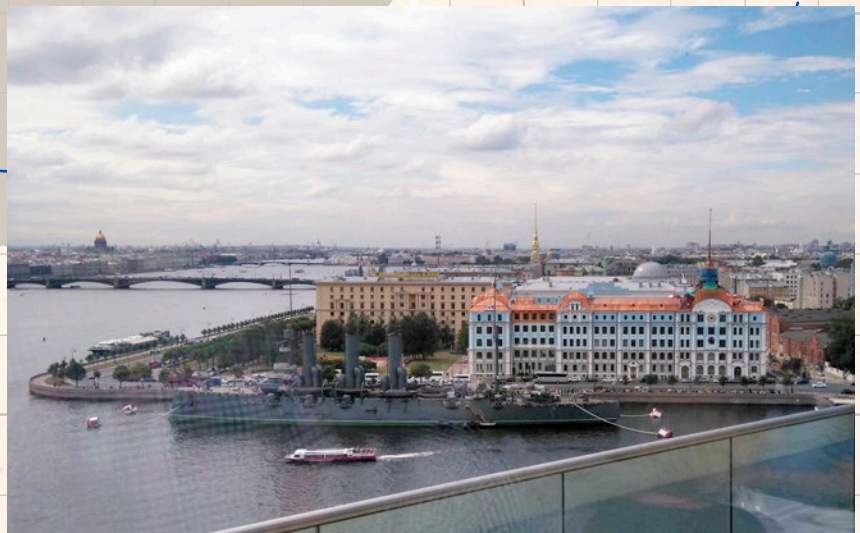
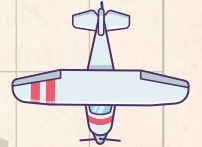
1. Täältä löydät Uffizinin taidegallerian

2. Schindlerin tehdas löytyy täältä

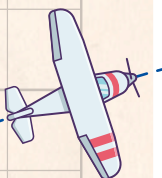
3. Kuuluisa kaltevastaan

4. Täältä löydät mm. Aurora risteilijän

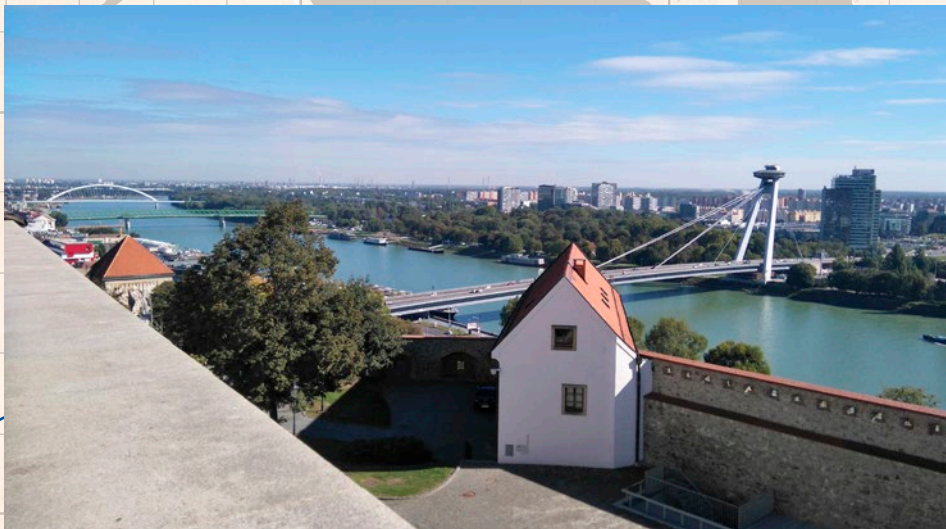

5. Kuuluisa pamauksestaan

6. Äiti Teresan syntymäkaupunki

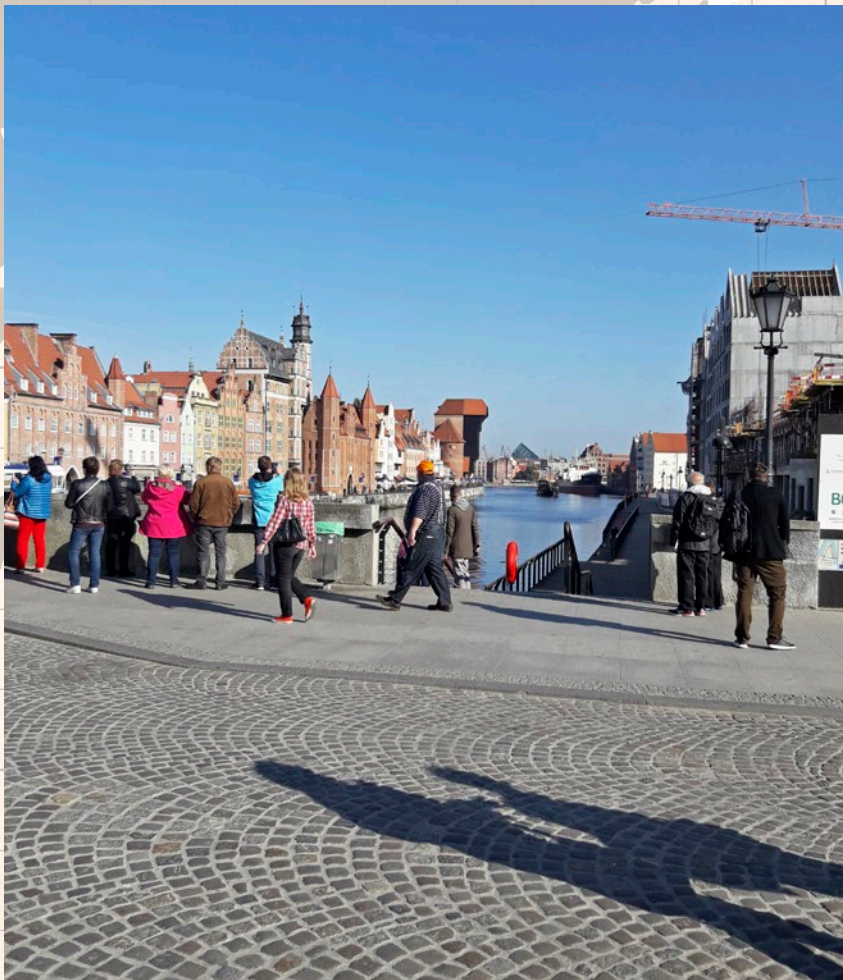
7. Leijonien kultakaupunki

8. Saman niminen makeinen löytyy

9. Günter Grassin syntymäpaikka ja Lech Walesan kotikaupunki

10. Täällä järjestettiin Intervision laulukilpailut

Ulkomaan sohvamatkavisailun oikeat vastaukset löytyvät sivulta **23**.

Entä missä mennään kotimaassa?

Teksti ja kuvat REIJO SAARI

Tässä herkullisia vinkkejä kesän kotimaan kohteisiin.
Arvaa kuvista ja vihjeistä missä päin kotimaata ollaan menossa.

A. Täältä löydät raudan lisäksi Alvar Aallon arkkitehtuuria.

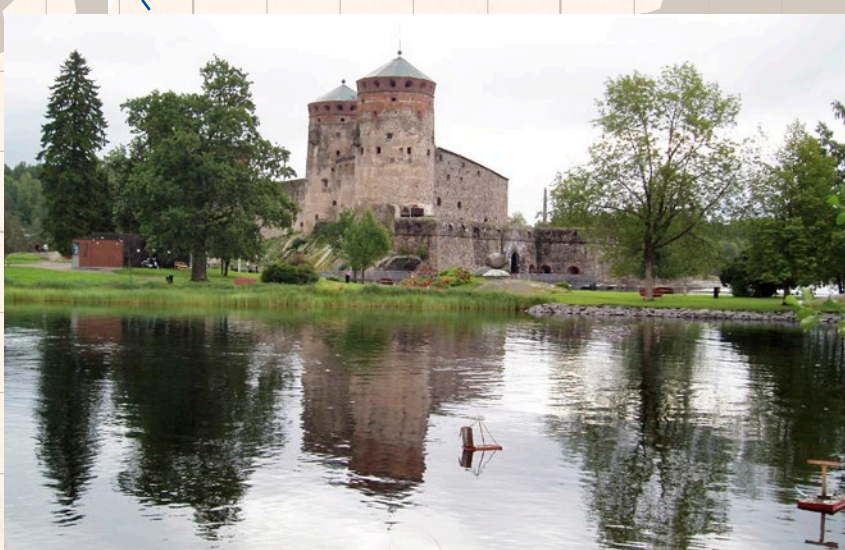
B. Idyllinen pikkukaupunki länsirannikolla.

C. Se "kesämökki"

D. Tehdasmuseo UNESCO:n listalla

E. Matkailua ja kulttuuria samalla kertaa

F. C.G.E. Mannerheimin syntymäpaikka

G. Kirkkotalleja, mutta missä

H. Suurin Suomen lippu

Kotimaan sohvamatkavisailun oikeat vastaukset löytyvät sivulta **23**.

Sohvamatkailua

Kuva Unsplash

Ulkomaan sohvamatkavisailun
oikeat vastaukset ovat:

1. Firenze, Italia
2. Krakova, Puola
3. Pisa, Italia
4. Pietari, Venäjä
5. Viipuri, Venäjä
6. Skopje, Pohjois-Makedonia
7. Bratislava, Slovakia
8. Budapest, Unkari
9. Gdansk, Puola
10. Sopot, Puola

Kotimaan sohvamatkavisailun
oikeat vastaukset ovat:

- A. Kauttuan ruukki, Eura
- B. Kristiinankaupunki, Kristinestad
- C. Kultaranta, Naantali
- D. Verla, Jaala
- E. Olavinlinna, Savonlinna
- F. Louhisaari, Askainen
- G. Närpiö, Närpes
- H. Hamina

*Iloista
pääsiäistä!*

